

Ukininkas

LIETUVOS
UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

ĮSEINA KAS MĖNESIS VIENĄ KARTĄ.

Lietuviai, skaitykite ir platinkite „Ukininką“!

Prekė laikraščio:
Prusose iki parnebežio 2½
markių arba 1,20 kap.
I Ameriką ir į kitas svetimas
žemes 4 markei.
I Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

Prekė apgarsinimų:
Už eilutę smulkas
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 feningių.

Kas Lietuvis tolyn į kovą.

Štai jau pasibaigė visa dešimtis metų mūsų sunkaus, vargingo darbo ant tėvyniškos dirvos. Tai-gi, išėjo dešimtis metų lietuvių garbingos kovos su maskolių nežmoniška valdžia, kurios jau seniai nešame baisų jungą ir kurios skaudus pančiai daėdė mums iki gyvam kaului.

Maskolių žvėriška valdžia visoms pajiegomis stengiasi mus žudyti kaip kuniškai, teip ir dvasiškai, vartodama tam tikslui kuonožiausius, bjauriausius, nedoriausius įrankius, idant amžinai užmušti mus dorą, suteršti sąžinę, sutremti šventą tėvų palikimą, kad visi greičiaus taptume stačiatikiiais ir tikrais burliokais.

Greitesniam užganėdinimui savo siekio jinai išrado geriausiu įrankiu paskandinti mus į tamsybę, per-ką pirmučiausiai uždraudė mums spaudą.

Maskolių valdžia tvirtai tikėjosi, juog, užsitraudus spaudai, lietuviai neturės jokių lietuviškų raštų, knygų, abelnei jokių šaltinių, iš kur galėtų senti apšvietimą, užmirš savo prigimtą kalbą, savo tikyba, liks tamsus, o jug tamsuolius yra kur-kas lengviau valdyti ir tuomet gaujos dykaduonių maskoliškų činovnikų lengvai galės gerti žmonių nekaltą kraują, pavidale didelių mokesčių ir kitokių plėšimų.

Vienok mūsų nevidonų norai anaptol neišsipildė! Nepriėjo jų judošiška sėkla ant lietuviškos dirvos ir neišdavė jiems trokštamo vaisiaus! Lietuviai per visą laiką tvirtai stovėjo prieš maskolystės pavietrę, o paskutiniam laike parodė visą savo drąsą ir tvirtumą kovoje su nevidonais!

Tai-gi, kaip sakiau, ištikrųjų ir smarkiai kovojome su savo nešvariu priešu per šitą dešimtmetį, tai yra nuo užgimimo mūsų laikraščio „Ukininko“.

Naujai užimęs „Ukininkas“ išsyk rado širdyje lietuvių sau ramią ir senei paskirtą vietą, nės paskandinti tamsybėje mūsų nelaimingi broliai seniai ištroškė buvo šviesos spindulių.

Slenkant laikui „Ukininkas“ tolyn-labyn platinosi tarp mus brolių, atrasdamas kas-kart naujus skaitytojus, mylėtojus. Jis kėlė lietuvių tautišką susipratimą, stiprino patrijotišką dvasią; aiškiai mums rodė mūsų skriaudikus su visu baisumu skriaudų, kurių tiek daug skaudžiai nukentėjome per kelias dešimtis metų ir kurias ne mažiaus kenčiame lyg šiai dienai. Vienok šiandien jau mes turime tikrą įrankį prieš tuos baisius kraugerius, kaip maskoliai!

Ar-gi gali buti stipresnis įrankis, kaip žmogaus apšvietimas ir pakylimas dvasios? Jokia spēka negali kovoti su žmogaus dvasia! Nužudyk kuną, tukstantį kartų, o dvasia liks nepalytėta... Nežiurint ant tų baisių persekiojimų šaltiniai šviesos tolyn-labyn platinasi ir išduoda geistinus vaisius. Jeigu atsiminsime, kas buvo dešimtis metų atgal ir sulygisime šias dienas, tai tikrai nusistebėsime, kokią didelį skirtumą padarė tas dešimtmetis?

Kur šiandien neskamba tie malonus žodžiai, kaip „lietuvis“, „Lietuva“, „tėvynė“? Kur šiandien pas lietuvių nerasi nors menką lietuvišką knygelę? Ar-gi nedrąsiai šiandien lietuviai gina savo šventas tiesas, savo kalbą ir tikyba?

Ar-gi šiandien ne drąsiai priešinasi lietuviai neteisingsiems valdžios užmanymas ir nesiduoda galutinai užgulti ant sprando? Paimkime tik valsčioniškus susirinkimus paskutinių metų, ieikime į mokyklas kaimo ir į gimnazijas, — atsižvelgkime į tuos savo brolius, teip baisiai kenčiančius kalėjimų urvuose už savo tėvynę — pamatysime, kokius vaisius pagimdė šitas dešimtmetis mūsų gyvenimo?!

O tie vaisiai iš dalies priguli mūsų „Ukininkui“ ir daugybei naudingų knygelių, kurios bepaliovos judina mus protą, suteikia mus dvasiai priderantį peną, kelia tautišką susipratimą, stiprina meilę tėvynės, artymo, brolystę... Ir juo šiandien mūsų nevidonai mus persekioja, juo mūsų dvasia kyla augštyti, juo meilė tėvynės smarkiau liepsnoja mūsų krutinėse, juo

neapykanta ir kerštas prieš skriaudikus auga didyn ir pertai — juo daugiau kraujo išgers mums maskoliai, juo busime mes drąsesni, tvirtesni kovoje už savo šventas tiesas!

Už tai-gi broliai ir sesers, tegul tie maskolių kraugeringi darbai po Lietuvą buna penu mus pačių dvasios! Tegul tas mūs nekaltų brolių kraujas įteka į mūsų kuno mažiausią gyslelę ir parodo mumise dar didesnę savo galybę prieš kraugerį! Tegul visi lietuviai kvėpuoja viena dvasia, o visų širdys susilieja į vieną širdį Lietuvos!

Tegul mūsų darbai ant nuvargintos lietuviškos dirvos išduoda šimtą kart didesnius vaisius! Tegul mūsų darbininkams niekad netruksta pasišventimo ir spėkų dirbti ir tegul randa kuodaugiausiai pasekėjų tas jų sunkus, bet naudingas darbas! Tegul „Ukininkas“ platinasi tarp mūsų brolių, nešdamas kiekvienam tikrą pagelbą!

Tegul visi Lietuvos judošiai vardan doros pasiliauja judošiaivę! Tegul nevidonai maskoliai nulenkia galvą prieš teisybę!

Lai mus darbas nesiliauna

Vardan labo Lietuvos, —

Didį, mažą, seną, jauną

Tepakviečia prie kovos!

V-tis.

Daina jauno lietuvio.

Baime, nelisk į krutinę!

Leiske mums gint nuo žalčių

Motiną mūsų — tėvynę,

Garbę ir laisvę žmonių!

Kad ir numirt prisieitų

Jieškant teisybės, šriesos,

Vis mūsų darbs nepragaištų,

Nės broliai dirbė nestos!

Verkia labai ir dusauja

Minios varguolių žmonių,

Rankas ištiesę maldauja

Mus pagailėt jų kančių.

Kad ir numirt prisieitų . . . ir tt.

Lai prie karų mums rakina,

Išstrem Gudijon, visur,

Lai kaliniuose kankina —

Vis neišvys mus svetūr!

Kad ir numirt prisieitų . . . ir tt.

Jau nebetoli tas laikas,

Kada varguoliai pabus,

Brolių sermėgių mus vaikas

Liaurais papuos mus kapus . . .

Kad ir numirt prisieitų . . . ir tt.

Vincas Vilkas-Pilkas.

Atsisveikinimas lietuviu ištremto iš tėvynės.

Ne liudėk, tėvyne mano,

Gailių ašarų nebleik!

Stok kovon su priešiais savo,

Po senovei juosius pliekk!

Aš žinau skausmus juog tavo:

Sunku, sunku atsiskirt . . .

Ką daryt, jei priešiai mano

Nebduod Lietuvoj man dirbt!

Tris metus Gudijoj vargti,

Tai ne lengva, tai baisu!

Bet už tiesą tikrą, kęsti

Lietuvių dalis visų!

Sunum tavo aš paliksiu,

Meilė brolių ne užges:

Dirbsiu, trisiu, kiek galėsiu,

Nieks manęs nepasiges!

Ten nišgirsiu savo kalbos,

Nė dainelės mylimos:

Sniegai, vėtros ten tik baldos,

Saulė nebeduod šilmos.

Bet sudiev, tėvyne mano!

Dirbk ir budink tu vaikus!

Turiu viltį širdyį savo,

Kad jie ras laisvės takus!

Vincas Vilkas-Pilkas.

Iš tėvynės dirvų.

Po Visų šventų daugumas žmonių, kuriems apsuko galvą neišmana nieko astronomijoj' (moksle apie žvaigždes), laukė pabaigos svieto t. y. Sudnos dienos Vilniuj', sako, nuo pat ryto iki 7 val. vakaro visos spaviednyčios buvo žmonių apgultos; visi, sako, prieš svieto pabaigą nešė išpažinimą savo nuodėmių per kunigo ausį į Dievo galvą; nekurios davatkos visus savo turtus nešė kunigams ant bažnyčios ir Dievo naudos, nės numanė, kad po sudnai dienos jau turtai ne be bus joms reikalingi. Bet praėjo ta diena nieko įpatingo ne atsitiko ir tik kunigai iš sakyklių aiškino žmonėms, kad bereikalo tikėjo į tokius niekus. Kas-žin, kur buvo dingę tie kunigėliai pirm to? Kodėl jie priėmė nuo žmonių paskutinius kartais skatikus ir kodėl tada jie ne aiškino žmonėms, kad ne bus svieto pabaigos, kad netikėtu tuščioms kalboms neišmanėlių? Ant to klausymo gal tik atsakyti kunigų politika.

Micaičių (Šiaulių pav. Karšenu par.) kunigelis Malinauskas tai net patsai platinio kalbas apie laukiamą svieto pabaigą; tos jo kalbos ne paliko be pasekmių — viena vargdienė išgirdus taip baisią žinią iš šventų kunigo lupų proto nustojo.

Kiekvienas gal užklausti, iš kur galėjo išdygti tokios kalbos ir teip pasiplatinti. Tuoj paaiškinsiu.

Girdėję, o gal ir matė ant dangaus pasirodant visokio pavidalo žvaigždes su šviesioms šlutoms, kurias mokyti kometoms vadina. Kometa Bielia pirmą syk buvo užtėmyta ant dangaus 1826 m., paskui mokyti, ištyrę jos kelią, pasakė, kad ji tur pasirodyti kas 6 metai ir tris bertainiai, teip ir atsitikdavo; 1866 m. Bielia prisiartinio prie saulės ir buvo matyt, kaip jos branduolis persiskyrė pusiau, teip pat ir kasa; viena pusė nuo kitos labai atsitolino; po 6 metų ir 3 bertainių ji vėl pasirodė, bet abi dali buvo jau da labiau atsitolinusios viena nuo kitos; mokyti spėjo, kad kometa pradėjo irti ir sklisti, ant to ir išėjo; 1872 m., kada Bielia turėjo pasirodyti suvis arti žemės, jau ne be buvo nė branduolio, nė kasos, o vien tik smulkios žvaigždėlės (aerolitai, arba meteoritai) kaip sniegas pro žemą pralėkė. Šimet atėjo jai laikas ir vėl pasirodyti; astronomai išroko, kad Bielia po Visų šventų nakčia susitiks su žeme ir todėl visos tos mažuties žvaigždėlės (kitos pupos didumo) kaip sniegas birs, bet žinoma, žemė nuo tų smulkučių kunelių nieko nė juste nejus, praeis jie pro ją ir keliaus sau vėl toliaus dangaus neišmatuojamuose ruimuose.

Žmonės išgirdę, kad kometa susitiks su žeme, neišmanydami nė kokia kometa, nė jos praeities, tuoj sumislįjo savo galvoj, kad nuo to susitikimo susikuls žemė ir mes subyrėsime. Teip-pat 20 liepos 1873 m. kita kometa susitiko su žeme; ir apie tą tada te žino vien tik mokslinčiai ir žvaigždžių tyrinėtojai.

Pasakoja labai įpatinę atsitikimą šių metų. Vienas vilnietis, rimtas žmogus, geras katalikas ir teip pat stiprus caro garbintojas ateina į knygyną ir prašo duot jam aprašyma laukiamos svieto pabaigos; knygų parduotėjas neturėdamas tokios knygos sako: „kam Tamstai tos knygos? šimet dar ne bus svieto pabaigos, nės caras liepė, kad šimet ne būtų, o tik kita meta“. — „Dievi duok jam sveikatos ir ilgus metus už tokią jo dėl mūsų malonę!“ Persižegnojo ir grįžo ramiai namon skelbti caro galybę ir jo malonę.

Spragilas.

Unijotų prispaudimas.

Maskolių valdžia, kaip skaitytojai žino, prispyrė visus unijotus priimti pravoslaviją; daugumas unijotų nenorėjo atsisakyti nuo tikėjimo savo tėvų, bet valdžia į tai nežiūrėjo: tuos, kurie nepersikrikštijo iš savo valios, valdžios tarnai ir popai krikštijo per prievartą ir užrašė į knygas kaipo „pravoslaunus“; toks

buvo augščiausias paliepimas caro! Kokius vaisius tas atnešė, matome iš pranešimo maskoliškų laikraščių. Ober-prokuroras šv. sinodo savo atskaitoje carui, nurodo, kad 1897 metai buvo labai nelaimingi dėl pravoslavijos unijotų krašte (Siedleco gub.).

„Iš priežasties visuotino gyventojų surašymo ir permanymo general-gubernatoriaus Varšovoj — dejuoja popų viršininkas — per žmonesėjo visokios kalbos. Tamsiems, nemokintiems žmonėms įkalbinėjo, buk greit atgysianti Lenkija, iš viso krašto busė išvaryti maskoliai ir stačiatikiai, o buvę greko-unijotai galėsė visai išpažinti savo tikėjimą ir t. t. Pasirodė baisios užrubežinės proklamacijos (atsišaukimai), kurios slapčia platinos tarp žmonių“.

Popų galva (ober-prokuroras) įieško kaltininkų... ir randa: tai, anot jo, kunigai ir dvarponiai. Po sodžius Siedleco gubernijoje, sako jis, kunigai ir dvarponiai taiso slaptas draugystes, kurios prikalbinėja žmones neleist vaikų į maskoliškas iškalas. Ir teisybė daug ukininkų apstojo leisti savo vaikus mokintis pas popus. 9 d. spalį mėn. 1897 metų Sokolovkos pradinėj mokslo dvi mergaitės sugrąžino popui tikėjimo knygas ir pasakė, kad motinos užginėjoms mokintis pas popą. Už nedėlios tą-pat padarė ir trečia mergelė. Nedėlinėj amatų mokslo dvi mergaitės miestie visą klasią mokintinių šaukė: „nenorime klausyti popo, einame į bažnyčią“ ir tikrai visi išėjo iš mokslo. 24 d. spalį m. visi vaikai (jie buvo unijotų vaikai apkrikštiję į pravoslaviją) padėjo knygas ant stalo ir pasakė, kad tėvai užgynė jiems mokintis tikėjimo... Daug buvusių unijotų nebevaikščioja į cerkves.

Žinoma caras, perskaitęs šitoki Pobjednoscevo pranešimą, liepė dar daugiau suspausti unijotus. Paklusni činovnikai ir popai pildo dabar jo paliepimus.

Z.

Gadynės ženklas.

Devynioliktą šimtmetį visai galima būtų pavadinti: geležies šimtmečiu, geležinkelių šimtmečiu, dirbtuvių šimtmečiu ir t. t. Tam šimtmečiui teip-gi pritiktų ir vardas „draugščių šimtmetis“. —

Apsižiūrėkime aplink! Ką matome? Štai keletas pavienių darbininkų susideda į kruvą, idant sau pigiaus galėtų nusipirkti valgomus daiktus. Užsiveda jie sav kromą arba krautuvę. Jų užmanymui gerai klojasi — su laiku jie pralobsta ir net dirbtuves užveda... Štai vėl keletas meistrų, norėdami pigiaus gauti materijolą čėbatams siuti, į kruvą susimeta, išsirašo, materijolą didesnėmis partijomis, tas jiems pigiaus išėina ir jų interesai pradeda eiti geryn ir geryn... Va vėl keletas gan ir

itin gan turtingų žmonių, bijodami, idant nelaimėi atsitikus daug neprakištų, į kruvą susimeta, kad išdirbti cukrų arba ką kitą. — Atsiranda draugiškos fabrikos, ir vis tai kasdien auga ir platinas... Potam, pačios fabrikų draugystės, viena su kita susineša, daro dorybės ir išvien reikalą veda dabodami, idant cukraus, geležies ir kitų išdarbių prekės nenupultų... Visi kruta ir apie savo interesus rupinasi... Tas atsiliepė net ir ant viešpatysčių. Va, Maskolija su Francija apsikabino, bučiuojasi, užmiršdama visus praėjusius smugius. Vokietija tarp kugio ir priekalo papuolus, teip-gi prie Francijos meilinosi... Negana to. Tolymose rytų šalose kitajiečiai pradeda sėbranti su japoniečiais norėdami tokiu būdu atsispirti prieš europiečius.

Visi kruta, visi nor badu nenumirti ir savo liuosybę šiokią — tokią užlaikyti. O tu-gi, miela Lietuva ką tame dalyke padarei? Kame tavo draugai? — Apsižiūrėk aplinkui! Jug-gi tai nė maskoliai ir nė vokiečiai, kurie Tavę nor ryte praryti... Gal lenkai?... Gal but, bet jie mus per silpnus laiko ir patys varge budami, netik kad mūsų rūpesčiams neprijaučia, bet dar nori mus paversti į lenkystės tarnus... Lieka dar mūsų kaimynai — latviai. Su šiais tai mes galėtumėm broliaiškai gyventi. Reikia tik mums susiprast... Susiprasti ir vienybės medelį stropiai ir rūpestingai auginti... Kruvoj stipresni busime. — Rupinkimės apie savę, apie išlaikimą, nės šiaurės saubunas nasrus ant mūsų prakeitęs jau mus praryti rengiasi...

Maloni lukestis.

(Tikras atsitikimas).

Saulė jau valanda kaip buvo nuriedėjus į savo patalą, ant klonių ir daubų nedidelio kaimelio klestėjo vakarinė rasa, tykus vėjelis gaivino atvėsusi po dienos karščio orą, saldus nakties atsilis po ilgai vasaros dienos apėmė visus. Lauke buvo tyku. Paukšteliai senei buvo sutupe į savo išsklotus lizdus, tik viena putpeliukė atsiliepdavo retkarčiais: „pusk pelus“. „pusk pelus“. Tai vėl kur iš balių kilo varlių kurkimas. Viešpatavo nakties tamsumas. Žmonės senei gerus sapnus sapnavo.

Štai ant siauros ulyčaitės, apsodytos medžiais, davėsi matyt koks tai šešėlis, pamaži slenkantis galas nuo galo ir kas kart sustojantis, tarsi prisiklausidamas. Bet nieko daugiau nebuvo girdėt kaip tik varlių kurkimas ir putpeliukės raginimas: „pusk pelus, pusk pelus!“

Kaip štai vienkart staigu sustojęs šešėlis ant vietos, tarsi ką užjautęs! Ir iš teisybės: toli kur tai davėsi girdėti koks tai mažas šlamsėjimas, panašus į greitą žingsniavimą, kuris vis kaskart smarkiau buvo girdėt. Minėtas šešėlis greitai pašokęs metėsi pirmyn, rodos

atjausdamas kokią tai didelę lukestį, ir tam šone, į kuri mūsų šešėlis teip smarkiai traukė, pasirodė antras šešėlis, lygus pirmamjam. Tuodu šešėliu kokia tai neapsakoma galybė traukė vieną prie kito. Ir netrukus slinko abuda tai pačia ulyčaitė, kurios šonuose tyliai stovėjo medžiai nulenkę savo šakas, tarytum norėdami prisiklausyt tam paslaptinam kalbėsui. — Neušilgo šešėliai pasuko po kairei, sugirgždėjo durys prasto butelio, tuoj pasirodė žiburys, kuris švietė valandą per dabotinau uždangstyta langą, bet netrukus vėl užviešpatavo nakties tamsumas.

Kaip spėji, miels skaitytojai, kas tas buvo pirmasis šešėlis, kurio nepavilijo nakties atilsis į patalą, bet nevienas ilgas išvakaras buvo perleidęs, kad tik sulaukt savo lukestį. Jeigu esi tikras tėvynainis ir gerai permanai padėjimą reikalų mūsų apšvietimo, kaip svarbiausio įrankio pakėlimo mus tautos, tai iškarto permanysi visą pasimatymo paslaptį.

Kareivystė Maskolijoje.

Visos Europos viešpatystės išleidžia baisiai daug pinigų ant užlaikymo savo kariumenės. Kas met jos padidina skaitlių kareivių, o kartu auga ir auga kaštai, išleidžiami ant kariumenės reikalų.

Maskolija yra už kitas viešpatystes biednesnė ir tamsesnė. Maskolijos valščionys yra visai nuvargę ir bek bepanėša mokesčių našta. Beveik kas metą jie kenčia badą. Vienok caras ir jo valdžia vis rupinasi apie padidinimą kariumenės, nesigailėdami nė pinigų nuo vargdienų išluptų, nė pačių žmonių. Maskolijoje yra milijonas vaiko, o Francijoje ir Vokietijoje tik po 600 tūkstančių. Laikė karės maskoliai gal ištatyti 5400000, vokiečiai — 4085000, francija — 3843000 vyrų.

Kiek maskolių valdžia išleidžia ant kariumenės reikalų, geriausiai gali matyti iš šito išrokavimo:

	1898 m.	1899 m.
Ant kariumenės išleista	289 mil. r.	324 mil. r.
Ant jurės kariumenės	67 „	83 „
Nepaprasti išleidimai	4,7 „	4,7 „
Apsmokėjimui procentų už skolas, kariumenės reikalams padirbtas	100 „	100 „
	461 mil. r.	511 mil. r.

Apart to pernai caras paskyrė taisymsi kareiviškų garlaivių 90 mil. rublių, po 30 milijonus per trejus metus. Tokiu būdu ant kiekvieno gyventojaus maskolijos išeina 4 rub. kareiviškų mokesčių, o ant kiekvieno darbininko 18 r. Tuom tarpu ant apšvietimo paskirta 40 milijonų rub., t. y. po 31 kap. ant žmogaus.

Iš tų pinigų ant liaudies, apšvietimo ministerija apšvietos išleidžia tik 6 milijonus 648 tūkstančius, tai 80 kartų mažiau, negu ant kariumenės. Koks yra tas „apšvietimas“, skaitytojai pats žino.

Nežiūrėdama ant to maskolių valdžia vis padidina savo kareiviškas spėkas, labiausiai paskutiniame laike. Ji reikalauja daug kariumenės suvaldymui svetimų tautų, esančių po jos jungu kaip va: lietuvių, lenkų, latvių, armėnų, finų ir kt. Dabar Maskolija užgrėbė naujas žemes tolymoj Sibirijoj ir Kynuose; čia irgi reik užlaikyti daug kariumenės, statyti pilsis, įrengti naują flotiliją (kareiviškus garlaivius); šitam siekiui pernai caras paskyrė 90 milijonų, o šimet da 35 mil. rub. Jeigu valdžia to nepadarytų, tai ji negalėtų suvaldyti tiek žemių, o Anglija ir Japonija atimtų jas sau.

Be to valdžia turi daug „priešų“ pačioj Maskolijoj. Prie jų priguli *valsčionys*, kurie negalėdami iškentėti bando numesti jungą savo prispaudėjų ir *fabrikų darbininkai*, kurie kovoja su prispaudimais caro ir kapitalistų, ant galo daug ponų, kurie kovoja prieš dabartinę maskolių valdžią.

Prieš visus šituos neprietelius caras kiekvienoj valandoj gal nusiūsti apginkluotus „saldotus“; mes lietuviai jau ne sykį jautėme tai ant savo nugaros. Kad kareiviai nesidrovėtų šaudyti į savo gimines, tėvus ir pažystamus valdžia padaro šiteip: ji neleidžia tarnauti savo krašte, bet varo „maskolius“ kur-nors į tolimą svetimą guberniją: lietuvių varo ant Kaukazo, i Kaspijos kraštą, o pas mus atvaro gudus ir tt. Atsidurę svetimoj pusėj, tarp nežinomų žmonių, kareiviai palieka aklaais įrankiais vyriausybės, labiausiai kad valdžia laiko juos tamsybėj, platina neteisingas žinias . . .

Kariumenė, aklaui klausanti caro, yra labai jam ir vyresnybei reikalinga: tik su pagelba aklų kareivių caras gal turėti neaprubežiuotą valdžią, šiaip jau senei butų numetę jį nuo sosto. Iš to aišku, kad valdžiai reikalinga tvirta kariumenė apsiginti nuo vidurinių ir užrubežinių neprietelių; jai reikia kuodaugiau tos kariumenės . . . Ir staigu 12 rugpjūčio 1898 m. visas svetias nusistebėjo: atsitiko stebėtinai daiktas. Maskolių caras, neaprubežiuotas valdovas, po kurio jungu dejuoja 130 milijonų pavaldinių, pradeda kalbėti apie „teisybę ir tiesas“, pradeda rūpintis apie dvasišką gerovę visų tautų, nurodo blogas puses dabartinio apsiginklavimo . . . Tokios mislys buvo išguldytos cirkuliare ministerio, parašyto nuo vardo caro į visas svetimas valdžias. Šitam cirkuliare caras kviečia visas viešpatystes susitarti, kaip prašalinti kares ir kaip sumažinti kariumenę. Susinešę tarp savęs visos valdžios

sutarė padaryt susivažiavimą Haagoj (Holiandijoj) 17 (6) gegužės praeitų metų.

Visaip galėjo mislyti apie tą caro užmanymą, bet sunku buvo tikėti, kad tai jis padarytų iš širdies, kad jis norėtų sumažinti savo galybę, kuri pasiremia ant kariumenės ir žmonių tamsybės. Daugalis iš anksto mislyjo, kad nieko gero iš to užmanymo nebus, o iš susivažiavimo išeis komedija. Teip tikrai ir atsitiko.

Dėlko-gi caras pakėlė šitą susivažiavimą? Dėlko jis garsino prieš visą sviatą tokius augštus norus su nagaika rankose? (Neužmirškime, kad tame pat laike jis pradėjo spausti ir skriausti visai nekaltus finus.*)

Trumpai atsakysime ant šitų klausymų.**)

Viešpataujantis luomas Maskolijoj — pramoninkai (fabrikantai) ir prekėjai. Ant jų valdžia atkreipia didžiausią atidą, apie jų reikalus daugiausiai rupinasi. Pramonystė Maskolijoj labai anga: fabrikai dygte dygsta. Fabrikantai parduoda savo tavorus pačioj Maskolijoj; konkurencija užrubežinių fabrikantų nėra jiems baisi, nės valdžia uždėjo ant užrubežinių tavorų augštas čyžes (pošlinas); per naują Sibirijos geležinkelį galės platinti savo tavorus Sibirijoj ir Kynuose; jie ir dar ilgai Maskolijos kapitalistai užteks savo tavorams pačios Maskolijos. Dėlto jie nereikalauja, kad valdžia užkariautų naujas žemes (kaip to reikalauja Anglijos bei Vokietijos kapitalistai). Jiems nėra nėjokio išrokavimo kelti karę; priešingai jie nori, kad kuo ilgiaus butų pakajus, nės tuomet jie ramiai galėtų varyti savo gešeftus. Karė, nors laiminga, atneštų jiems didelę pragaištį: sustabdytų gešeftus, prekė rubliaus nukristų. . . Maskolių valdžia, kuri yra tikru pildytoju norų ir reikalų kapitalistų, rupinas kaip prašalinti karę; čia ir išdygo keistas užmanymas caro; bijodamas karės, norėjo prigauti kitas karalystes ir tokiu budu nors ant kelių metų atitolinti karę.

Yra da kitos priežastys: kareivių Maskolijoj yra daug, bet ginklai daug prastesni, negu užrubežij, nors valdžia kas met išleidžia apie 20 milijonų rub. mainymui ginklų; paskui, Maskolijoj yra dar permažai geležinkelių (dabar stato daug naujų kelių), teip juog laike karės

*) „Uk“. Nr. 7. 99.

**) Nuo laiko turkiškos karės 1877 m. Europoj nebuvo didelės karės. Dabar visoj Europoj laukia abelos Europejinės karės; prasidėjus karei tarp dviejų didelių viešpatysčių, ir kitos turėtų prie juos prisidėti, nės ji užgaus jų reikalus. Kokė bus ateisiančioji karė, baisu pasakyti: žus milijonai žmonių, nubiednės šalys. Dabar nė vienas valdonas, pradėdamas karę, negal tikrai žinoti ar jis apgalės savo priešą; nės laiminga karė pareikalaus tiek pinigų, kad jų gal pritrukti net labai turtingai viešpatystei. Ateisiančioji karė prigulės nevien nuo skaitliaus kareivių, bet ir nuo geramo ginklų, nuo daugumo geležinkelių, turtingumo, apšvietimo šalies . . .

negalėtų ant laiko pristatyti kariūnėms maistą, ginklus ir t. t.; mažai dar yra geležinių fabrikų ir daug daiktų reik pirkti užrubežj...

Išėjus atsiliepiui caro visos viešpatystės sutiko padaryti susivažiavimą Haagaj. 18 (6) gegužės čionai susivažiavo pasiuntiniai (deputatai) nuo viešpatysčių visos pasaulės. Per du mėnesius su viršum jie svarstė klausimus, maskolių ministerio pakeltus. Šituos klausimus gali paskirti į tris dalis. 1. Kaip visur sumažinti kariūnėms? Bet apie tai ant susirinkimo (konferencijos) nė kalbėti nekalbėjo, nės tame pačiame laike kelios viešpatystės (tarp jų Maskolija pirmutinė) paskyrė naujus pinigus sustiprinimui savo kariūnėms. 2. Kaip prašalinti karę atsitikus kokiam nesusipratimui tarp dviejų viešpatysčių? Daugalis norėjo, kad būtų renkamas tarptautiškas sudas, kurs perkrautų tokius nesusipratimus. Bet ir ant šito nevise sutiko, o pasiuntinys vieno galingo karaliaus (kokio? Red) stačiai pasakė, kad jo karalius turys valdžią nuo Dievo ir dėlto nenorys atsidėti ant kokio ten tarptautiško sūdo, kurs galys klysti. Koks tai Dievas vienam žmogui duoda begalinę valdžią, o milijonams žmonių liepia nešti ant savo sprando jungą tos valdžios? Gal maskolių Dievas toks geras?

Kada jau daug laiko pražuvo ant apsvaistimo šito klausymo, daug žmonių dar turėjo viltį, kad bent trečias klausimas bus gerai išrištas. Jis buvo toks: išdirbti tokius įstatymus, kad padaryti kares „žmoniškoms“. Skaitytojau!... kaip galima padaryti žmonišką tokį nežmonišką ir bedievišką darbą, kaip karę. Jūg laike karės žmonės piauna kits kitą, kiekviena šalis rupinas, kad išmislyti kuobaisiausius ginklus, su kuriais lengviau būtų nugalabinti priešą. Dėlto ir pasiuntinys tokios apšviestės šalies, kaip Anglija, atvirai pasakė, kad jo valdžia nė už ką neatsisakys vartoti kulkas „dum-dum“, kurios yra teip pataisytos, juog ilindusios į kuną sprogsta ir padaro žmogui myrį su baisiais kentėjimais.

Teisybė, reikia pripažinti, kad susivažiavimas padarė vieną gerą darbėlį: praplatino tiesas link sužeistų kariūnių ir ant jurinių. Bet kaip tai mažai! Ir ant to keli šimtai pasiuntinių rodavojos ir šnekėjo per 2 su viršum mėnesių! Kiek vėl ant pasiuntinių pinigų išmesta!

Tokiu būdu iš užmanymo caro ir susivažiavimo Haagaj nieko gero dėl žmonijos neišėjo.

Čia kyla klausimas: kuomet nebebus karių, žmonėms nereikės nešti kariūnystės jungo? — Tuomet, kaip visi žmonės supras savo padėjimą, kada numes nuo savo nugaros prispaudėjus, kurie naudojas iš jų tamsybės. Tuomet nereikės nė kariūnėm tarnauti, nė begalinių mokesčių mokėti, kuriuos dabar valdžia apverčia ant nereikalingų ir nenaudingų daiktų. ... J. Zuikis.

Koki bulių reikia laikyti.

Kiekviena ukininkė žino, kad veislei reikia liekti teliuką nuo piningos karvės, nės kaip yra sakoma, obelys nuo obelės netoli kris. Vienok ne nuo vienos karvės priguli gerumas teliuko; tas priguli teipo-gi ir nuo bulio ir dėlto, kad nuo vieno bulio gali gimti per metus keletas desetkų teliukų ir gerumas tų teliukų priguli teipo-gi ir nuo bulio, tai dėl tos priežasties klausimas koki bulių reikia laikyti yra labai svarbus.

Tankiai žmonės laiko menką, led gyvą, o kartais dar-gi ir nesveiką bulių tiktai dėlto, kad karvės nepasiliktų bergždžios. Tai yra labai didi klaida. Nuo tokio bulio karvės turia menkas, nesveikas ir nepeningas telyčias.

Bulis turi būti sveikas, gero sudėjimo ir sveikų tėvų.

Suleidus geras karves su prastu buliu gausi telyčias prastesnes nės jų motinos buvo ir priešingai, suleidus prastas karves su geru buliu gausi telyčias geresnes už motinas. Iš to matos, kad karvė ir prastoka, bet kad bulis geras, galima gauti gerą teliuką. Daugumas dvarų, o ypatingai aplink Raseinius laiko karves visokių piningų veislių, kur galima gauti versių dėl veislės nusipirkti, tiktai reikia persitūkti, kad versis paima nuo piningos geros karvės. Už gerą versį nės ko galėtis rublį — kitą permokėti. Geras versis — edrus ir gražaus sudėjimo, nugara jo plati ir tiesi (ne siaura, nekuprota ir neilenta): kaklas ir galva nelabai ištempti, kailis po gerkle nelabai ruskšlėtas, krutinė stora, kojos ne per ilgos ir nekreivos.

Tankiausiai pas mus perka versį tam pačiam kaime. Tas negerai. Jei versis yra iš to paties kaimo, tai jis čion turi daug seserų, o kad karvė pasibėgios su versių-gimine, tai teliukas bus menkas ir kaip užaugo, karvė pasiliks tankiai bergždžia.

Geriausiai bulių laikyti ne mažiaus kaip 2 ir nedaugiaus kaip 5 metus turentį.

Prie vieno buliaus galima laikyti 50 karvių, o jei laikyti daugiau, tai nekurios karvės pasiliks bergždžios.

Ožka.

Nesuprantamas daiktas, kodėl lietuviai nelaiko ožkų. Yra tai gyvulys, kurio užlaikymas labai mažai kaštuoja, nauda-gi jisai ypač neturtingiems žmonelėms gali didelę atnešti. Ožka ēda visokią žolę, jai tinka net tokios žolės, kurios kitiems gyvuliams užkenkti gali. Ožkos užlaikymas vasarą, gali sakyti, nieko nekaštuoja, žiemą-gi — labai mažai.

Ožkos pienas yra labai sotus ir sveikas; jisai yra labai panašus į pieną moteriškės ir pertai kudiakams kartas geriaus tinka, nėg karvės pienas. Karvės tankiai džiova (sukatomis) suseraga ir pienas tokių karvių tik gerai išvirintas nieko nekenkia žmogaus sveikatai. Ožkos džiova neseraga, pertai jų pienas ir iš tos pusės yra geresnis nėg karvės. Per metus gera ožka gali duoti pieno apie 900 kvortų.

Tiek tik galima prikišt ožkos pienui, kad jis turi ypatingą „ožkos kvapą“. Ale prie to galima priprast. Yra teipos-gi tokios ožkų veislės, kurių pienas visai neturi tokio kvapo. Pas mus Lietuvoje tik žydėliai kur-nekur laiko ožkas, lietuviai-gi ožkų nepripažįsta net už gyvulį, pagal priežodį: „merga ne šeimyna, oška ne galvijus.“ Ale visai bereikalo tai daro. Nors dėl mažų vaikelių turėtų neturtingesni lietuviai ožkas prasimant, tada kur-kas mažiau kudiakų išeitų ne laikų iš svieto. Dabar mat neturtingas žmogus, negalėdamas įgyt karvės, priverstas yra kartais jau nuo pirmų mėnesių savo kudiakų bulvėmis, košia, duona maitinti. Nuo to kudiakai paprastai gauna skilvio ir žarnų plautį ir . . . mirsta. Kas karvės negali užlaikyt, ožką dažnai galėtų ir jos pienu ne vieną kvedikį užaugintų.

Tegul-gi mūsų žmonių geradėjai atkreipia savo akis ant šio dalyko, tegul sviečia žmones prie užlaikymo tų žydu galvijų.“ t. y. ožkų
K. C.

Korespondencijos.

Suvalkų gub.

Senapilės pav. Paprastai, kaip kituose valsčiuose, teip ir *Javaravo* buna ant metų keturi susirinkimai (skodai) ir ant kiekvieno susirinkimo šita apgarsina. Bet ant šių metų paskutinio susirinkimo matyt nebuvo kas apgarsyt, tai *Javaravo* vaitas p. Treigis apskelbė susirinkusiems ukininkams, idant kiek be vienas ukininkas supiltų jam pilevą nuo 30 murgų lauko po 4 gorčius avių, kalbėdams: „jug jums tie 4 gorčiai nieko ne žymu, o aš, sako, neišeinu su stuikom.“ Mat Treigis apėmęs yra valsčiaus stuiką, už ką jam valsčius užmoka 900 r., o už girias gauna 300 r. ant metų, tai išviso 1200 rub. Na kaip čion, rodos, neišeit imant tokią sumą pinigų, juo, kad Treigis da turi gana gerą ukę, apie pusantro šimto murgų, ir avių gal užtekt ant jo stuikinių arklių, bet matyt, kad jo gerklė yra platesnė, negu jo tų stuikinių arklių. Kiek jisai išlaka degtinės, tai net dyvai; kasnakt kuomet raštinyčioj girtuokliauja su ponpalaiškiais ir ta girtuoklystė tankiai pasibaigia pavojum. Prieš du metų jo raštinkas peršovė mergą, o šimet išgama

P. Papečkis iš Kizių tai pačioj raštinyčioj peršovė sekretorių Nevinski, tai vis daro girtuoklystę ir bičiulystę vaito su ponpalaiškiais. Negana to, pernai ant raštinyčios reikalų išėmė iš ukininkų nuo murgo po tris kapeikas daugiau, bet pradėjus ukininkams murmėt prizadėjo ant kito meto sumažit. Sumažinte sumažino, bet vis-gi dviem kapeikom išėmė daugiau, negu prigulėjo. Ir ko-gi *Javaravo* val. laukia, ko-gi nepaduoda skundą ant tokio išgamos vaito.

Beje — apie tas avižas; viens ukininkas sako: „neduosiu nebiskio avių vaitui“, o kits Ž. iš K. sako: „kaip neduot tokiam geram žmogui tiek degtinės davė (mat vaitas degtine vaišino) aš, sako, vieną dieną kiaulių nešersiu, o vaitui pilevą tik pilsiu“. Tai mat koks Ž. — už stiklą degtinės savo gyvulį teip vargina. O! *Javaraviečiai* laikas butų jums susiprasti.
Dur'klemkis.

Vilkaviškis. Liosai šimet pasibaigė gana ramiai. Pavieto viršininkas su savo sėbrais pelnė mažai, nės atsiminė, matyt, savo pagelbininką Hermaną, kuris už pernykščius liosus pakliuvo po sudu, o ir pačiam pavieto viršininkui ko tikt ne prisiėjo riestai už pernykštę. Nors Hermano suktubės aiškios ir byla neužilgio bus, bet mūsų suduose sukčiai tankių-tankiausiai liوسي išsisuka, jei tik turi kuo užsimokėt; pertai ir Hermanas gali išsisukt. *Liosininkas.*

— Nueinu andai ant jomarko. Žiurių — daugybė vyrų su baltomis naujoms veltinėms kepurėmis, nei baltgudžiai koki. Klausin vieno, kur gavo tokią nematytą kepurę. Ugi — sako — maskoliai už 20 kapeikų nuvėlė. — Tai-gi kas pasirodo: atkeliavo iš Maskolijos apie 10 maskolių, išsiskirstė po kaimus ir į trumpą laiką privėlė begales kepurų, batų. Ir čionai maskoliai pasirodė apskresniais už lietuvių. Ta dešimtis maskolių juog apščiai pinigų paėmė. Musiškiei-gi tik dyvijasi ir pavydi matydami, kaip maskoliai už visai menką darbą gerą pinigą žeria. Teisybė, pasakojo man, kad tuli lietuviai ir-gi išmoko velti kepurės ne menkiaus už tuos maskolius, ale kas iš to, kad jie sav nusivėlė daugiaus neužsiima tuo darbu, ir už kelių metų suplyšus šioms kepurėms bene turės vėl maskoliai ateiti kepurų mums privelti . . . , nės lietuviai vargu tuo versis . . .
Veltinis.

Virbalis. Vilkaviškio pavieto viršininkas pereitą vasarą pradėjo spaust kunigus, matyt senei gavo kyši nuo jų. Pradėjo nedaleist kunigams važiuot ant atlaidų į kitas parapijas. Jei budavo užkviesti koki penki ar šeši, tai daleisdavo važiuot kokiam vienam, arba suvis ne vienam ne daleisdavo važiuot.

Vasarą buvo sustoję Vilkaviškio klebonijoje dvejetas svetimų kunigų, kuriuodu pasilsėję iškeliavo toliaus.

Neužilgo po tam pavieto viršininkas pareikalavo nuo dėkono žinios, kaip tuodu kunigu vadinas ir ar turėjo pašpartus.

Dėkonas atsakė, kad pervažiuojanti per Vilkaviškį kunigai visada sustoja klebonijoje; reikalavimas-gi nuo pravažiuojančių pašpartų tai ne dėkono dalykas. *Parapijonis.*

Alvitas. Vilkaviškio mėsininkai (žydėliai), kaip girdėt, moka donį. Kas dieną jie turi duoti dykai mėšą pavieto viršininkui ir žemskiams. Vilkaviškio pav. vyresnysis žemskis, Suslav, kasdien imdavo nuo mėsininkų mėšą (žinoma be pinigų) pav. viršininkui ir sau. Matyt vienos mėšos p. Suslovui buvo da permenkai. Turbut norėdamas gaut da ir pinigais kyši, pradėjo kabintis prie mėsininkų neva už nešvarumą. Jau perdaug turbut igriebė mėsininkus, nės jie susitarę p. Suslovą į sudą, reikalaudami užmokėt už mėšą, kurią per kelis metus p. Suslovas ėmė be pinigų.

Suslovas išgirdęs apie tai išsigando (nelaukė tokio pasielgimo nuo mėsininkų) ir nubėgo taikintis su mėsininkais. Į sudą mėsininkai nestojo ant bylos — matyt susitaikė su Suslovu.

Paseimeniškis.

Sintautai (*Naumiesčio pav.*) Rudenį (rugsėjo mėn.) kamisorius Naumiesčio pav. peržiurinėjo knygas Sintautų valsčiaus raštinioje ir rado nepritenkant kasoje pinigų. Valsčiaus raštininkas nakė pabėgo, ir kamisorius užsipulė ant vaito. Geru ir piktu privertė vaitą užmokėti tuos pinigus. Išsyk sakė reikiant 1500 rublių; vėliaus-gi atsirado da daugiau — vaitas vėl turėjo užmokėti. Iš viso ištraukė nuo vaito tris tukstančius rublių. Kaip girdėt, da mus vaitą atidavė po sudu.

Bet kame teip labai kaltu yra vaitas?

Valsčiaus raštininkas veda visas knygas; vaitas-gi tik pasirašo. Vaitai pas mus paprastai yra vos mokanti šiek-tiek maskoliškai šnekėt ir rašyt; kiti-gi vos tik moka pasirašyt maskoliškai savo pravardę. Valsčiaus raštininkus viršininkas paskiria kokius nori, vaito suvis apie tai nesiklausia. Išbėgęs valsčiaus raštininkas, Navajauskas, kaip girdėt, ankščiau buvo Gelgaudiškio valsčiuje, Naum. pav., kur jam bebunant iš valsčiaus kasos teip-gi prapulė keli šimtai rublių. Pavieto administracija tikrai žinojo apie tokį pasielgimą, p. Navajausko, tai, rodos, nereikėjo paskirti jį vėl valsčiaus raštininku ir tuo duoti progą atkartot savo senus darbus.

Kamisorius daugiau kaip metus neperkratinėjo valsčiaus knygų — o dabar visi užpulė vaitą.

Prisnekėdami ir gąsdindami traukia iš to žmogaus pinigus, kuriuos šis turi skolint ir tuo stumia žmogų į didesnę bėdą, šits dalykas dabar yra pas tyrinėtoją. Kada tyrinėtojas pareikalavo pristatyt valsčiaus knygas, tai kamisorius liepė vaitui nesiųst knygas pas tyrinėtoją (matyt prisijaučia kaltu tam atsitikime). Kada-gi vaitas prašė kamisoriaus duot ant popieros uždraudimą perduot knygas tyrinėtojui, tai kamisorius nuo to atsisakė.

Dabar Sintautuose valsčiaus raštininku yra nekursai Aštrauckas, kurio praeitė, kaip valsčiaus raštininko, kaip girdėt, teip-gi nepa-giriama. Mat vienas jau įklampino žmogų į bėdą, tai viršininkas atsiuntė kitą, įklampytą da labiau.

Girdėt, kad yra gubernatoriaus paliepimas, idant viršininkai pavietų skirtų valsčiaus raštininkus pagal savo nužiūrė, ima be žinios ir sutikimo ant to vaito ir valsčiaus. Kodėl-gi gubernatorius neišduoda paliepimo, idant kamisoriai ir pavieto viršininkai atsakytų už vagystes jų paskirtų valsčiaus raštininkų?

Ar negalėtų valsčius padaryti nusprendimą, prašydamas gubernatoriaus, kad už tokius dalykus atsakytų ne viens vaitas, bet padraugei ir kamisorius su viršininku. Tada, žinoma, nebus tokių vagysčių *Žeglys.*

Kalvarija. Musų kalėjime dabar maskoliai nei gimnaziją kokią įtaisė, nės sukimšo į jo urvus kelis kaiminių mokyklų mokintojus (lietuvius). Tik klausykite, kiek jų čia dabar šias kalėdas tebešvenčia — Jasaitis Juozas, Šlekys, Garmus, Vasiliauskas (visi profesoriai k. mokyklų). Kaunas irgi Veiverių mokyklą ant profesorius pabaigęs, Kizelevičius buvo bebaigęs Veiverių kursų eiti; taigi, gali sakyti, šeši profesoriai dabar Kalvarijoje sėdi, tik vienas Paršaitis ne veiverinis, nės iš VIII klesos Starpolės gimnazijos paimtas. Buvo da ir aštuntas lietuvių čionai, tai Juozas Rimša, bet jį apie septyniuos mėnesius palaikę dabar d. 20/8 gruodžio 1899 m. paleido, nės parėjo nuo ministerių nusprendimas išsikelt jam į Maskoliją ant 2 metų. Šiuo tarpu jis apsirinko apsigyvenimo vietą Odesoje. Akyla dabar, kokią kaltę ant jo išrado. Kaip jau buvo „U-ke“ aprašyta, jis buvo suimtas Vilkaviškyje ant stacijos su *Ukininkais* ir *Varpais*: bevaikščiojant ant platformos jam iškrito iš po sėrmėgos apie du pundeliai lietuviškų raštų, pertai ir paėmė. Tada atrasta buvo pas jį 244 ekzemplioriai *U-ko*, kelios dešimtys *Varpo*, *Sapnininkai* du, ale jam priskaitė tik *Ukininkus*, apie *V-pus* ir *Sapnininką* nebuvo į protokolą įtraukta, turbut dėlto, kad Rimša teisinosi, but *V-pus* jam žemskis ikišęs. Rasta da apartų knygutė su užrašais, kur užrašyta labai

daug pravardžių, su kuriomis Rimša gerai išsisėisino, bent nieko neįkišo.

Apie kelis mėnesius Rimšą laikė tikrame urve. Kambariukas mažukas, langas mažas, labai augštai; ten šalta, tamsu ir drėgna. Yra tik du tokiu kambariu kalėjime ir juodu paskirtu politiškiems kaliniams. Per tyrinėjimą, žandarai kaip pratę yra, gąsdino Rimšą visaip, kad tik išduotų kitus, kad pasakytų, kam dalino laikraščius, kas skaito juos. Klausinėjo, ar ne matė *Broliai ir Sesers* (atsišaukimų), ypač-gi kvotė, ar nepažįsta Vinco Paliukaicio buvusio Vilkaviškio mokiniojo. Mat žandarų mintą, kad rasti pas Rimšą laikraščiai Paliukaičiui buvo paskirti.

Be to da paminėtinas yra kvotimas Juozo Jasaičio. Jį visai žadėjo žandarai paleisti, kad tik pasakytų kas skaito liet. laikraščius. Tasai išpažino tokius tris, ale jau numirusius.

Jovaras.

Kauno guš.

Zarasų pav. (Kamajai.) Musų parapija stato dabar muringą bažnyčią, nės senoji jau visiškai netikus buvo. Senei jau parapijonys stengėsi pastatyt naują. Dar prie mirusio kun. Gauduševyčiaus, buvusio musų prabaščiaus, buvo pradėta rinkti pinigus ant bažnyčios, bet parapijonys ilgai negalėjo pradėti statyti, nės neturėjo daleidimo nuo maskolių valdžios. Dabar-gi, sulaukus ant galo pagalios daleidimą, pritruko medegos. Paskutiniuose metuose labai neuždėrėjo rugiai ir vasarojus, linai visiškai atpigo, teip kad ukininkui nebėr iš kur sugriebti pinigų, o musų ukininkai tik iš linų ir surinkdavo pinigus; turtingų-gi ukininkų ir dvarponių pas mus visiškai nėra. (Tiktai vienas turtingas ukininkas Žvirblis turi kelis dvarus aukavo gana daug ant bažnyčios ir dar žadėjęs yra toliaus duoti pašelpą. Dėlto statymas bažnyčios eina gana sunkiai. Kalbant apie musų parapiją apskritai, reikia pasakyti, kad pastaruose metuose teip-gi ir dvasiškai susilpnėjo. Seniaus pas retą ukininką nerasdavai kelendoriaus, ar kokio numerio laikraščio, ar kokios kitos knygutės apie bites mėslius, ir kitus ukininkystės dalykus. Teisybė 10 metų atgal buvo kitoki laikai: geriaus viskas augdavo, viskas brangiaus buvo, ir ukininkas nesigailėdavo užmokėti keletą kapeikų už knygutę. O kas užvis brangiaus šitame dalyke — tai tada turėjom mes gana gerus vadovus. Buvo keli tam tikri vyrai, kurie ant metų po keletą sykių važiuodavo į Prusus ir vežimais veždavo paveikslus ir knygas dvasiškos ir svietiškos įtalpos. Turėjom teip-gi gerą kunigą Domininką Tumena, kuris su didžiausia energija, nesigailėdamas savo triuso ir vargo, darbavos ir daug padarė dėl pakėlimo doros terp mergaičių. Kaip jis su jomis vargo

darbavos ir jas mokino galima patirti iš to, juog dabar, praslinkus desimčiai metų, dar galima matyti pas mergaites kletise ar seklyčiose išlipdintas sienas tuom pačium popieriu, ant kurio jas mokino musų garbingas kunigas Domininkas. Per trumpą laiką jis tiek pakėlė musų parapiją kaip nei vienas iš kunigų nei pirm jojo buvusių, nei po jo. Bet kaip visados žmonės didelės energijos ir aukštos dvasios persekioja visokios nelaimės, teip atsitiko ir su kun. Domininku. Kun. Tumena išveže į Archangelsko gub. maskolių valdžia už koki ten jo pasipriešinimą. Atbuvęs kalėjimą, jis jau pas mus nebegalėjo grįžti, nės Vyskupas davė jam vietą kitoje parapijoje. Jam apleidus musų parapiją išnyko terp mergaičių ir tas noras mokintis ir šviestis, jos pasiliko kaip avelės be piemens. Jis nesigailėjo savo triuso ant gero musų žmonių, turėti, jis visur nueidavo, visus aplankydavo, užtatai jį ir parapijonys mylėjo, guodoja ir ant jo žiūrėjo kaip ant tikro savo vadovo. Apleidus kun. Tumenui mus parapiją, nebuvo lemta sulaukti toki pat energiską ipėdinį, kuris būtų toliaus varęs pradėtą darbą. Jau tada nebut teip sunku buvę važiuoti toliaus, nės kelias nuo visokių žabų ir rąstu buvo apvalytas. Jeigu vienas žmogus galėjo tiek gero padaryti, tai dvieja (dabar musų parapija turi du jaunū kamendoriu) galėtų dvigubai atlikti. Bet kas tau davė! Jiems daugiaus rupi lošimas preferauso arba vinto, o ne žmonių apšvietimas. „O ką-gi, sako jie, darysi daugiau, jeigu ne kvartomis loši, negali-gi žmogus per čielą dieną kambaryje sėdėti“. Klystat jus, labai klystat. Žmogus, kuris turi darbą ar koki užsiėmimą niekadus negali buti liudnas. Ar tai dabar maža darbo musų vadovams į dangų? Kun. Juškevyčius davė jums paveikslą, parodė jums kelią: eikit rinkit daineles, pasakas, patarles, darbuokitės ant etnoliogiškos etnografiškos arba lingvistiškos dirvos kaip dabar guodotini musų kunigai Kaz. Jaunis, vysk. Baranauckas ir kiti. Buvo ir seniaus darbininkų ant lietuviškos dirvos ir dvasiškijos kaip tai: Jucevičius, Strazdelis, Juškevyčia ir daugiau. Dabartinė musų dvasiškija dar vis užsiėmą preferansu arba vintu, nors jau labai būtų laikas susiprasti, juog dar daug svarbesnių dalykų yra už kvartas. Užtatai-gi nepykit ant tų, kurie jusų nepuikius darbus skelbia po visą Lietuvą. Perprašau juog, aš teip toli atsitraukiau nuo savo dalyko. — Dabar kaip žiuri ant tų mergaičių, kurios seniaus visus subatvakarius praleisdavo rašydamos kokią dainelę ar skaitydamos knygele, tai net širdis plyšta iš to, juog dabar netik ką užmiršo rašyti, bet jau retai jos ir knygutę paima į rankas. Suprantamas daiktas, kad dabar šitos pačios mergaitės turi eiti į vakaruškas, ant kurių

kunigai bara, keikia iš ambono visus tuos, kurie lanko vakaruškas. Ale sakykit man, ką gal veikti jaunuomenė, dirbus per čielą sanvaite, ji nors nedėldienyje turi pasilinksinti, užmiršti visus savo vargus ir bėdas, turi pasijuokti pasidainuoti ir pasišokti, ji negali vesti toki gyvenimą, kaip seniai, kurie tik apie myrį mislina. Atimdami nuo žmonių gužynes, turit jiems duoti kitokio budo pasilinksminimus. Pakol jus neduosite vietoj vakaruškų nieko kito, nelaukit gerų vaisių iš jūsų rėkavimo. Gana jums, vadovai į daugų, penėti savo pilvus ir kimšti nepripildomus kišenių; tverkitės prie darbo, idant nepradėtų juoktis iš jūsų sunus mūsų tėvynės, juog jus dar teip toli užsilikę nuo kitų vadovų turit daug gerų paveiklų ir kelių, eikit jais, darbuokitės, kaip galėdami; nereikia kad tai kiekvienas atliktų milžiniškus darbus, ale tiek, kiek kam spėkos išneša. Turiu viltį, juog prabėgus keletui metų, apie mūsų tėvynę išgirs visos apšviestos Europos tautos ir gal nebetoli ta diena, kada mes galėsime greta stoti su latviais, lenkais ir čekais, jeigu tik darbuosimės iš visų savo pajieų. Dar turiu pasakyti apie vieną blogą įvedimą mūsų bažnyčiose apskritai ir mūsų parapijoje ypatingai. Musų dudurius visados nedėldienyje sau gieda Adynas Nekaltos Panos ŠS. lenkiškai, kurių nieks nesupranta. Kiti ir norėtų giedoti kartų su dudurium, bet nesuprassdami lenkiškai, turi tylėti. Atminkite, juog nevise iš mūsų senelių moka skaityti, o rožančiai ir poteriai vienval kalbėti nusibosta teip, kad jie su didžiausiu noru giedotu Adynas. Ale gal but dudurius dėl savęs gieda Adynas? Dudurius yra tarnas kunikinų, nės jam jie moka algą ir jis turi teip giedoti kaip žmonės supranta, o ne kaip jis nori. Senei reiktų atkreipti akys kunigų ant šito dalyko. Be to pas mus dar vis tebegieda „šventas Dieve, šventas macnas, šventas nesmertelnas“, nors jau visur kitur gieda: „šventas Dieve, šventas tvirtas, šventas nemirštantis“. Senei jau laikas mesti tuos lenkiškus žodžius, o įvesti grynai lietuviškus. Musų parapija yra davus kelis sunus dvasiškijai, yra pabaigusių aukštesnius mokslus ir dar einančių į gimnaziją. Musų parapijos kunigai nors visi vaikai tikrų lietuvių, bet negali niekaip atprasti nuo lenkiškos kalbos. Laikas butų mesti lenkišką kalbą ir tvartis prie savo prigimtos.

Gerai sako vienas dainius:

„Kunigai lenkiškai kalba ir lenkiškai rašo,
O nuo Lietuvių ir Žemaičių duonos su druska prašo“.

Jurgis Galinis.

† **Aukmėrgė.** Dėlei atsišaukimų, pasklidusių Aukmėrgėj 29 spalį per. m., vietinė policija labai sujudo. Ir kur tav nesujus? Jug tai negirdėtas daiktas, kad Aukmėrgėj kas-nors butų

išmėtinėjęs nedorybes visokių maskolbernių! Šoko tuoj jieskoti kaltininko, bet nerado. Tuomet numetė kaltę ant advokato Birėtos ir pas jį padarė kratą. Ar ka rado pas jį, ar ne, nežinau, bet tiek galiu pasakyti, kad dabar jau nebemeta kaltės ant šito žmogaus. Kaltininką, kaip jie sako, jau surado; bet kur?.. ugį Mintaujoj!

Mintauja. 30 dieną lapkričio praeitų metų apie 7 adyną vakare išiveržia į butą mokintinių gimnazistų gauja žandarų (apie 10). Tuoj apstoja visas duris, ir pulkauninkas žandarų sako, kad pas visus krėsės. Mokintiniai baisiai persigando: jiems da nėkuomet nepasitaikė susitikti akis į akį su raudonsiuliais. Nežino, ką daryti... Tuomet vienas vaikas pasako žandarams: „Čia gyvena mokintiniai, o pas mokintinius, be daleidimo gimnazijos valdžios negalima krėsti.“ Bet pulkauninkas ant to nepaiso ir pradeda klausinėti kiekvieno pavardžių. Mokintiniai iš baimės pasakė savo pavardes, nors jie turėjo pirma paklausti, ar pas visus bus krata, ar tiktai pas ką-nors vieną ir ar turi daleidimą krėsti. — Čia buvo tuotarpu atėjęs vienas svečias. Jisai nori išeiti, bet jo nebeleidžia. Jisai sako, kad jam butinai reikia išeiti, bet žandarų pulkauninkas jo vis neleidžia ir pasako, kad jis pirma iškrėsęs jį. Iškrėte vaikną, nieko nerado ypatingo, bet ir tuomet da nepaleidžia: reikia laukt galo. Tas svečias turėjo tiesą nesiduot krėst, o juo labiau, kad jisai nieko rankose neturėjo, ką daryti... nesusiprato... na, ir iškrėte jį. Dabar da gali skūstis. Paskui pradėjo krėsti daiktus Stanionio. Jisai čia mokinas privačiškai ir rengiasi išdavinėti po kalėdų egzaminą ant aptiekoriško liudijimo. Pas jį iškrėtė visus daiktus ir rado knygelę: „Maskolių valdžia ir žmonės“, dainą: „Šauksmas“, kelias pasakas ir knygelę su užrašais. Stanionis, kratą pas jį žandarams bedarant, teipgi blogai pasielgė: jisai parodė jiems visas savo skryneles, kiek tik turėjo; jei kas turi kokią skrynelę ir žino, kad ten yra kokia knygutė, tai tegul tos skrynelės visiškai nerodo!

Iškrėtusi policija Stanianį, daugiau nieko nebekrėtė. Matyt, kad turėjo daleidimą krėsti tiktai pas Stanionį. Tą vaikną paėmė su savim ant tyrinėjimų. Kuomet jį paleis, nežinia; gal ilgokai palaikys: matot, jį kaltina teip-gi už lipinimą atsišaukimų Aukmėrgėj. Bet jisai visiškai nebuvo išvažiavęs iš Mintaujos ir dėlto negalėjo ten išlipinti.

O kaltina jį dėlto, kad sučiupo jo laišką, kurį jis rašė pas savo draugą Miškinį, apie kurį minėjau anoj korespondencijoj iš Aukmėrgės. Tame laiške buvo padauta roda, kaip elgtis jam su mokyklos perdėtinium, kur rašyti skundą ir tt. Na tai dabar policija mislija, kad tas

Stanionis buvo nuvažiavęs Aukmergėn pas savo draugą ir išlipino tuos atsišaukimus.

Kiti mus krašto lietuviai nenusiminė ir da labiau griebiasi už darbo. Aš da porą žodžių pridėsiu kaslink laiškų.

Daug nelaimių pasidarė pas mus dėlei laiškų. Sakyčiau, nerašykite jų, bet nerašyt negalima! Na, tai nors teip rašykite, kad galėtumet atsakyti, kad ir nuo savo laiško, jei jį sučiuoptų kur: pavardžių jokių neminėkit, savo pavardės nerašykite, dienos, mėnesio, metų teip-gi nerašykite, na, da pridėsiu, permainingit nors truputį budą rašymo. Atsisakyti nuo laiško lengviau, negu aiškinti jį. Bet ypač nelaikykite nesudeginę gautų laiškų: geriausiai — tai perskaite ir išitėmiję tuojaus laišką sudėginkite.

Pliypas.

Šiauliai. Neseniai kunigas J. per pamokslą iškeikė paplitusias mus pusėje lietuviškas knygetes ir jų platintojus, ypač prakeiksmu keikė kunigėlis už šias knyges: „*Parmazonas*“, „*Viešes Jėzus Kristus pas Popiežių Pijų IX*“, „*Ar yra baudžiava?*“ ir da kt. Bet iš tokių pamokslų tos knygetės tik naudą apturės, nės ne visi dar žinojo, dabar-gi jau žinos. Užtai kunigai mus keikdami anokias knygas platintė platina tokias, kaip „*Paskutinis pamokslas*“, kurio aiškiai pasakyta, kad valdžia maskoliu nuo Dievo paeinanti ir jos klausyti reikia, neklausant-gi griekas yra. Vienintelis dalykas, kur priešintis turi, tai tikėjimo dalykuose. Čionai, tai teisybė, da mūsų kunigai pusėtinai turisi. Ale kad tik tikėjimiško persekiojimo nebutų, tai visi gal kunigai būtų geriausiais maskolių valdžios apgynėjais.

Ona Paraugytė.

— (21. XI. 99). Neseniai rašiau apie kn. Rodzevičiaus šnipukus terp mokintinių. Mokintiniai atrado vieną toki pavardę Šiušta. Jis visuomet papasakoja savo vadovui, viską, ką tik žino apie mokintinius. Kaip jisai yra išimylėjęs į savo amata, galima numanyti iš to, kad gavęs į antausį už savo bjaurų darbą, tyli, nės, sako, už teisybę reikia kentėti.

Tai-gi nedyvai, kad kn. Rodzevičius ką tik žino apie mokintinius, tuoj praneša apie tai inspektoriui. O jeigu ir tas maskolpalaikis dėl tokių niekų nenori judintis iš vietos, tai skundžiasi tuoj globėjui mokslo apskričio, ką ir padarė, kaip šisai atvažiavo į Šiaulius.

Jisai kaip tikras tamsybės apaštalas užgina skaityti nors nekaltiausia knygą, jeigu skaitytojas tik pritaikys ją prie valdžios, kurios tas kunigėlis yra apynėju. Sako, buk negali skaityti knygų nepasiklausus kunigo. O malda-knygė lietuviška ar gali skaityti? Turbut ne, atskys jisai, nės jos yra užgintos ir valdžios nedaleistos.

Matome koks bjaurus yra šitas uoslys: mus dvasiška valdžia, matyt, eina iš vieno su svietiška. Taigi mat, vyskupas paliko čionai jį mūsų dušiai ant išganymo maskolių kalėjimuose terp baltųjų meškų gyvenant.

Mužikėlis.

— Yra pas mus tardytojas Griniovas. Buvo žinomas, kaipo didelis lupikas; išsisuksi žmogų užmušęs, jeigu gerai jam pakiši. Dabar vargšas ir jis pats pakliuvo. Kas žin ar išsisuksi?

Neseniai buvo paduotas prašymais apie daleidima pastatyti „Ameriką Pirtyje“ ant naudos mergaičių gimnazijos. Trockis, general-gubernatorius, kuris, kaip sako tuli lengvatikiai neva esąs prilankus lietuviams, nedaleido. Ot ir jo prilankumas!

Žmogus.

— Neužilgo bus įsteigta nauja amatninkų mokykla. Pašalpą duos miestas. Vyresnybė norėjo įkurti 3 klasių miesto mokyklą ir siulijo miestui ją užlaikyti. Miestas atsakė, teisindamasis tuom, kad jau reikės duoti pinigų ant amatiškosios. Dar gerai, kad pinigų pritruko, o teip butume sulaukę da vieną naują šaltinį maskolystės.

Juodvalkis.

Panevėžio pav. *Pašvitnio* apygardos žmonės jau pradėdi suprasti savo padėjimą po maskoliaus valdžia. Šį kartą paduodu žinią, daug triukšno padariusią Steigvilių sodžiuje.

Gale praėjusų metinių vakacijų Steigviliuose pasirodė proklamacijos „Broliai ir Sesers! Nepasiduokime maskoliams!“ Pasirodė jos prilipdytos pačiame sodžiuje ant telegrafo stulpų ir už sodžiaus. — Žmonės, užmatę popieras, išpradžių mislyjo, kad tai koki nauji valdžios „publikatai“ (teip vadina pas mus visokius apgarsinimus) apie taksavojimą keno nors mantos, tai ir neskaitė. Bet kada, pamatęs „publikatą“, dešimtininkas P. ir da kelets ukininkų, turinčių surišima su rusiška valdžia, priėjo skaityti ir megino jau tart paprastą jiems „Объявление“, o-gi žiuri ir netiki savo akims: „Bro — liai ir Se — sers! Ne pp — asi — duoki — me mma — sko — liams!“ — Sunku perstatyt sau, kas per išgastis jų buvo: jiems net visos blusos apmirė! Mat, reikia, žinot, kad pas mus turbut nuo paties sutvėrimo svieto nebuvo girdėta apie kokias tai proklamacijas ir da-gi lietuviškas! Čia jau mus nekuriems žmonėms toksai dyvas, kokių mažai ir ant svieto. — „Ir iš kokios peklos galėjo tik pasirodyt toksai atsišaukimas!“ suriko nesavu balsu atsikvošėjęs dešimtininkas. „Lai jį tik velniai patraukia!“ . . . — Tuotarpu kiti skaitytojai „Объявление“ — stovėjo ant vietos ir, akis pastatę, lig klausė viens kito: „ar-gi gal but?“ „Te ką, čia jau tiesiai prieš valdžią, te jau vėl rengia lenk-

metį...?! — „Vyr! ką jus čia da stovit? ar norit tų „blevyzgų“ skaityt“? užklausė savo kaimynus pamėlinavęs iš pykčio dešimtininkas. „Eikim tik greičiau tolyn, kad kas musų nepamatytų!“ kalbėjo toliau perpykęs dešimtininkas. — Tie paklausė jo ir nebebaigė skaityt popierų: matyt ir juos labai užgavo naujiena. Visi nuėjo pas dešimtininką ant rodos, ką daryti su šitoms „blevyzgoms“? Sunki ir neišrišama užduotis! O-gi galvos susėjo nemėnos: mislyjo bene visą dieną... Tuotarpu ir kiti patėmyjo atsišaukimus. Nekurie iš bernačių, niekada nemačiusių tokių dyvų, skaitė „publikatus“ ir net verkė: jų širdys pasijuto labai užgautos; jie ligšiolai nežinojo, kad maskolių valdžia gali taip kankinti nekame nekaltus jų brolius. Matyt buvo, kad jų širdise užgimė pagieža ant maskolių, nės jau paskui jie kitiškai nevadino jų, kaip tik „žmogžudžiais“. — Ukininkaičiai ir ukininkaitės, perskaitę atsišaukimus, apsidžiaugė. Nors jie buvo girdėję ir skaitę apie lietuvių vargą, bet *viešo šauksmo* prieš maskolių valdžią niekada dar nematę. Giliai įkrito jų širdise žodžiai atsišaukimų ir paskui su pasididžiavimu garsinosi jie tais „brangiais žodeliais“, taip gerai pritaikintais dėl jų. Savo širdise jie garbino tą žmogų, kurs išlipdė atsišaukimus. Pakol kas da skaitė, „publikatus“ ir žiurinėjo ant jų papieštą paveikslėlį (kurs tik labiau sutvirtino nuomones skaitytojų), mus išmintingos galvos vis mislyjo... ir-gi išmislyjo: eiti visiems kartu ir draskyti „blevyzgas“. Apsišarvoję peiliais, jie pradėjo apvaikštinėti stacijas, tik nepoteriaudami, o keikdami: ar-gi tai mažai darbo buvo apeiti kokią dešimtį stulpų ir nuo kiekvieno nagais ir peiliais grandyti: kietai, mat, buvo priklijuota. Bedraskant popierus, dešimtininkui atėjo į galvą puikiausia mislis: pusiau nulupty kokią atsišaukimą ir nuvežti jį policijai parodyti, nės tada, kalbėjo sau dešimtininkas, policija neturės prie manęs nei jokio prikabio ir da-gi pagiris už mano rupeštį. Buvo jis jau bešpildas savo biaučių užmanimą, bet atsirado geri žmonės, kurie išbarė jį, suturėjo. Kada jau matomos priežasties, papiktinančios globėjus policijos, ant stulpų nebebuvo, tada ir Steigviliai aptilo: reikia žinoti, kad nuo judėjimo dešimtininko ar kitiško sodžiaus urėdo priguli judėjimas viso sodžiaus. Policija kasadyn buvo laukiama. Na, ir-gi pasirodė asesorius su keliais policijantais. Pirmiausiai jis klupo prie dešimtininko: tai grąšindamas, tai švelniai kalbėdamas, stropus viršininkas klausinėjo, koki tie popieriai buvo, kas buvo ant jų parašytą, kas juos išlipdė, kas nudraskė? Buvo meginęs dešimtininkas išpasakoti, kas buvo parašyta, bet negalėjo, nės visko nežinojo. Klausinėjo viršininkas kitų ukininkų, bet tie taip-gi ne-

žinojo apart užvardijimo. Taip tai nieko ir nedasižinojo. Po tam ilgą laiką žandarai šnipinėjo po sodžių, landidami po griteles ir klausinėdami, ar nežina, kas išlipdė atsišaukimus. Bet negalėjo susekti nei jokių pėdų. Praėjo jau pusė metų, o žmonės da neužmiršo apie atsišaukimus: jie noriai atsimeina apie juos ir kassyk vis juos garbina. Nenorom veržiasi galvon klausimas: ar-gi mažesnis būtų išpudis atsišaukimų ant žmonių ir kituose užkampiuose Lietuvos? *Berštalyš.*

Vabalninkai (*Panevėžio par.*) Viename nedėdienyje prieš „Visus Šventus“ kunigas per pamokslą pranešė žmonėms, juog apie Visų šventę turenti kristi ant žemės didelė žvaigždė, kuri gali viską sunaikinti, ir liepė melstis ir Dievo prašyti, kad toji žvaigždė kristų toliausiai nuo apgyventų vietų, kur tolimoje kiojoje tuštyne, kad nepadarytų svietui galo. Žmonės, užgirdę tokią naujieną, dideli nusigando, bijodami svieto pabaigos. Moterys nustojo valiusios savo daržus, nustojo kasusios burokus, kirtusios kopustus. Juog vis-tiek, esą, reiks neužilgo mirti. Ta pati baimė perėmė žmones ir artesnių parapijų, nors tenai kunigai nebaugino žmonių artima svieto pabaiga. Ypač moteriškosios buvo didelei nulindusios, vaikščiojo vis poteriaudamos. Kažin, ar Dievas tikrai išklausė žmonių maldų ir pakreipė krintančią žvaigždę kur į kokią tuštyne, ar marių gilumoje ją paskandino, tiktai tiek, svietas dar nepasibaigė, žmonės vėl ramiai ruošiasi kiekvienas apie savo ukę.

Girdėjau Rusijos gilumoje, kur žmonės daug tamsesni už musiškius, buvo daug didesnis išgastis. Tenai, kaip aprašo rusiškuose laikraščiuose, žmonės pardavę savo žemes ir triobas pinigų nešė popams ar ant cerkvių dalijo, kad jiems dangų nuo Dievo išmeltų. Pamatę visus darbus laukuose ir po namus, kruvomis susirinkę kartu su popu ir djakais ir su visa cerkvės iškilme išeidavę ant lauko ir per naktis giesmes giedodami laukdavę, kuomet krintanti žvaigždė sudaužys žemę ir padarys svietui galą. Turbut ir jie, nesulaukę svieto pabaigos, ėmėsi už kasdieninių savo darbų. Tiktai popai, girdėti, per tą laiką igijo nežmoniškus turtus.

Labai pasidžiaugtume, jei kas iš mūsų mokintesnių ir daugiaus išmanančių brolių parašytų į „Ukininką“, kas toji žvaigždė buvo, kokiais keliais ji ir jai panašios žvaigždės — komėtos vaikščioja, kokios spėkos jas dangaus erdmėje sulaiko. Klausėmė savo kunigėlio, bet jis nemokėjo mums išaiškinti, o žinoti būtų neprošali, nės bereikalo nesibijotume yvairių gąsdinimų.

Vabalas.

Pasvalys. *(Panevėžio pav.)* Musų pristavas Tripolskis turėjo pasisamdęs vieną raštininką, kuriam nelabai tiko, kaip pristavas savo tarnus vyarius dešimtininkus ir šimtininkus gana tankiai apstumdavo. Kartą girtas įėjęs į kanceliariją nežinau dėl ko pradėjo plusti ant raštininko. Tas kaip čiups jį už krutinės, trinkt ant žemės, užlipo keliais jam ant krutinės ir ėmė jo kaulų stiprumą mėginti. Dešimtininkai girdėdami šauksmą savo „pono“ stovėjo ant kiemo ir džiaugėsi iš jo nelaimės; paskiaus niekurie priėjo gelbėti pristavą, o raštininkas, pavaizinęs ir juos „antausiais“, išėjo sau ramiai. Dabar pristavas pasisamdė sau kitą raštininką, bet visai apsususi, kurs jau nebeįveiktų palamdyti jo kaulų. Tai atsitiko prieš koki mėnesį. *Dešimtininkas.*

— Nedėldieniais jau nuo vasaros Adynos yra lietuviškai giedamos. Teip-gi lietuviškas giesmės giedojų ir per processijas devintinio dienos. Aplink kitose parapijose lenkiška kalba minėtose giesmėse vis dar tebeužsilaiiko.

Keleivis.

Klovaniai. *(Panevėžio pav.)* Musų miestelio dvarponis ponas Karpis, norėdamas parodyti savo bajoriškumą, nusiuntė dovaną Naujiems Metams Kauno gubernatoriui visą pintinę šampansko. Gubernatorius, mislydamas tai esant kyšiu keno nors jo malonės įiekančio, pavedė žandarų pulkauninkui susekti, kas tai do žmogus buvo, ko jis geidžia, kokių pažiūrų. Pakoliai nežinoma, kuo tai baigsis. Gubernatorius labai išmintingai padarytų, jei jis to kvailio „pono“ dovaną sugrąžintų atgal. *Muzikėlis.*

Aukmergė. *(Kauno rėd.)* Neseniai man teko buti Aukmergė. Šitas miestas padarė ant manęs labai nesmagų išpudį, nės čia išgirdau daug blogų naujienų. Pirmiausiai ant manęs labai blogų išpudį padarė gyventojai miestelio: jie visi kalba lenkiškai; net tarnaitės atėjusios iš sodžių ir ką-tik pramokusios lenkiškai, sakosi nesuprantą lietuviškai, žydai, ir tie pamatę manę juodai apsirėdžiusi, nekalbėjo kiteip kaip tik lenkiškai, matyt, jiems nėkuomet neteko sueiti su lietuvių inteligentu. Negalėdamas susikalbėti lietuviškai nės su miescionimis, nės su tarnaitėmis, nės su žydais, aš kreipiausi prie elgėtų. Užkalbinau vieną elgėtą lietuviškai; man atsakė grynai lietuviškai. Jau aš norėjau apdovanoti elgėtą, kaip išgirstu: ugi jau „mano lietuvis“ lenkiškai kalba! Aš užklausiau, dėlko lietuviškai nekalba. „Ne razumiem“, atsako. Man net pikta pasidarė: lietuviškam mieste, Aukmergėj nebegalima lietuviškai susikalbėti!!!

Iš šito matyt, kad aukmergiečiai visiškai nežino apie mus laikraščius ir knygytes; nežino ir neskaito, žinoma, jų, nės kiteip jie neniekintų

teip baisiai lietuviškos kalbos, jie kalbėtų nors su tuo, kas juos užkalbina lietuviškai. Kad jie nepasižišta su mus užrubežine spauda matyt teip-gi ir iš to, kad niekur veik „Ukininke“ nerandame korespondencijų iš apielinkės Aukmergės.

Tai-gi, skubinkimės, vyrai su pagelba aukmergiečiams! Platinkime tarp jų knygytes, laikraščius ir atsišaukimus! Jei kam pasitaikytų gyventi vasarą Aukmergės pavietyje, lai atsimena šitą!

Da porą žodžių apie kleboną Aukmergės Račkauską.

Sodiečiai parapijonys Aukmergės kalba lietuviškai; vien tik miescionys, kaip jau sakiau, nusiduoda, nesuprantančiais lietuviškai, bet bažnyčioje visa dievmeldystė ir pamokslai atliekami tiktai lenkiškai. Neseniai buvo sukilę sodiečiai ir norėjo įvesti lietuvišką kalbą bažnyčion, bet nepasisekė, nės prisiėjo susiremti su savo klebonų Račkausku, kuris lietuvišką kalbą skaito už „klapų“ ir už „pagonišką“. Klebonas laikė pusę miescionių ir jie gavo viršų: lenkiška kalba tebegyvuoja bažnyčioj. Parapijonis sukurstė reikalauti įvedimo lietuviškos kalbos bažnyčion du jaunuojų kunigu: Šleivys ir Opulskis. Šleivį dabar iškėlė kiton parapijon, žinoma, už prijaunimą lietuviams, o Opulskis da tebyr. Kleboną teip-gi iškelia Kuržemėn, nės parapijonys kaimiečiai davė ant jo skundą pas vyskupą.

Parapijonys-kaimiečiai, nepameskite pradėto darbo! Kaip ateis kitas klebonas, reikalaukite, kad lietuviška kalba būtų įvesta bažnyčion!

Beje, parėjusiam mete po vakacijų ėmė versti katalikus mokintinius Aukmergės mokyklos eiti ant „molestvos“, kuri buvo atlaikoma per cariškas šventes mokykloj. Keletas vaikų nėjo ant „molebstvos“. Po „molebstvos“ Paniutičias, perdėtinis mokyklos, sušaukė nebuvusius ant „molebstvos“ mokintinius ir ėmė tyrinėti, kas prikalbinėjo juos neiti. Maži vaikai tuoj vienas kitą išsidavė, o Paniutič'as teip ėmė duot aniems drąsuoliams per veidus, kad vienas net apalpo. Mokintojas rėkė, šaukė, kad už tokį pasipriešinimą pasodis vaikus kalėjiman, išvarys Siberijon. Bet nubaustieje skaudžiai mokintiniai nelabai nusiminė: jie nusiuntė skundą ant Paniutič'o pas ministerį apšvietimo. Patyręs apie tą skundą Paniutič'as norėjo kaip-nors išsisukti iš bėdos. Čia jam padėjo minėtasis klebonas Račkauskas. Jisai pranešė Paniutič'ui, kad mokintiniai turi lietuviškų knygy, kurias gavo nuo kunigų Šleivio ir Opulskio. (Mat klebonas baisiai supykęs ant Šl. ir Opul., nės jie padėjo kaimiečiams kariauti su juo). Pas mokintinius padarė krata, ir pas nekuriuos rado paveikslėlius, duotus jiems ant atminties kun. Šleivio, lietuviškų maldaknygių ir šiaip keletą

knygučių. Labiausiai įniršęs Paniutič'as buvo ant dviejų mokytinių: Usonio, (13 metų) ir Miškinio. Pas Miškinį rado terp ko kito porą numerių „Tėvynės Sargo“. Šituodu mokytiniu tuoj išvijo iš mokyklos ir davė jiems, teip vadinamą „vilko bilietą“. Vaikams net liepė tuoj išeiti iš miesto! Ką buvo jiems daryti? Su ašaromis ant veidų turėjo keliauti pas savo tėvus. Bet ir čia nieks jų nesuramino: tėvai ėmė bausti vaikus už pasipriešinimą valdžiai, o policija žiūrėjo ant jų, kaip ant politiškų prasikaltėlių. Kaip daug rupinosi policija apie šituodu vaiku, aiškiai matyti iš to, kas atsitiko i keletą dienų po išvijimo mokytinių iš miesto. Mat, išėjus mokytiniams iš miesto tėviškėn, Aukmergėj pasklido gandas, buk juodu išbėgo užsienyn. Policija, išgirdusi šitą gandą, labai sujudo: tuoj išlėkė pas tėvus minėtų mokytinių jieskoti jų; ten neradusi, jieskojo jų mieste, bet ir čia nerado; atėjo šventa diena; na, policija ir apsiautė bažnyčia: manė čia rasti, bet veltu. Tuomet važiavo vėliai pas tėvus vaikų ir vėl krėtė, bet... be laimės. Ne, jau ir nusprendė policija, kad tuodu prasikaltėliu išbėgo užsienyn. O juodu tūni sau tykai savo kaime ir juokiasi iš lakstymo policijos. Bet pagailo jiemsdviem nelaimingų šnipukų ir patys pasidavė i budelių rankas. Jie nuvezė juodu ant tyrinėjimo Aukmergėn. Čia tuotarpu buvo sustojęs Vilniaus general-gubernatorius, Kauno gubernatorius, (kuratorius) globėjas Vilniaus, direktorius, bene pradinų mokyklų ir inspektorius; jie visi buvo ant tyrinėjimo tudvieju vaikučių. Paskui da atvažiavo ant tyrinėjimo pulkauninkas žandarų. Kuo viskas pasibaigs, nežinia. Po tyrinėjimo vaikus vėl išvijo sodžiuon, kad neatkalbinėtų kitus nuo ėjimo ant „molebstvos“, kuri ikišiol per cariškas šventes atlaikoma popo mokykloje. Katalikai-mokytiniai nesipriešina tai „molebstvai“ iš baimės, kad ir su jais tas pats neatsitiktų, kas atsitiko su Usoniu ir Miškiniu.

Tai matot, broliai lietuviai, ką daro su mus vaikais tie kraugeriai maskoliai! Verčia juos eiti ant „molebstvos“, o juog pats caras po maišto mokytinių Mintaujoj, Palangoj ir kitur dėlei maldų liepė neverstė mokytinių katalikų garbinti Dievą maskoliškai, o juo labiau eiti ant „molebstvų“! Visoki Paniutič'ai muša mus vaikelius, kaip gyvuolius! Pats general-gubernatorius ir gubernatorius mato nedorus darbus Paniutič'o, mato peržengimą prisakymų paties caro, bet nenubaudžia jo, o gal pagiria, — ir tikrai pagiria, nės neužstoja už nekaltus vaikelius, nės neliepia nustoti vertus katalikus-mokytinius eiti ant „molebstvos“! Ar mes galime tikėtis ko-nors gero nuo valdžios, jei jos visi valdininkai panašūs i Vilniaus general-gubernatorių, i Kauno gubernatorių?! — Čia be pasipriešinimo

nieko mes nelaimėsime! Ir mintaujiečiai, jei butų nepasipriešinę, nebutų nieko pelnę; teip ir čia Aukmergėj: pasipriešint reikia, o nustos varę ant „molebstvos“ katalikus-mokytinius, priims atgal ir kitus, jau išvartus, tiktai reikia vienybės, reikia patarimo iš pusės tėvų.

Tai-gi matote, lietuviai, kaip mes turime elgtis su maskolių valdžia. Kovokim, kovokim, kovokim, ir vis-gi šviesybė paims viršų ant tamsybės!!!

29 dieną spalio mėnesio praeitų metų Aukmergėj buvo išlipinti litografuoti lietuviški atsišaukimai maž-daug šitokios įtalpos:

„Tėvai, broliai ir sesers!“

„Ar nematote, kas darosi Aukmergėj? Maskoliai apleido mus kraštą, kaip pasiutusiais šunimis, visokiais plėšikais, kraugeriais „činov-ninkais“.

„Kas negirdėjo apie nedorus, gyvuoliškus darbus Paniutič'o, perdėtinio vietinės iškalos?“

„Jisai vertė katalikus-mokytinius eiti ant „molebstvos“. Keletas vaikų pasipriešino, nėjo. Tada jisai mušė tuos nekaltus kudikius teip, kad nekurie net kraujais apsiliejo“.

„Tėvai, broliai ir sesers. Ar negaila jums tų nekaltų jus kudikių? Ar daleisite jus visokiems maskolpalaikiams daužyti veidus savo vaikams už tai, kad jie neina ant „molebstvos“, už tai, kad jie nori buti tokiais-jau katalikais, kaip ir jus patys?! Ar daleisite jus savo vaikams eiti ant „molebstvų“? Pamokinkit tokį Paniutič'ą! Liepkit savo vaikams neiti ant „molebstvos“. Išitėmykite, kad jau treči metai, kaip pats karalius liepė neversti katalikų-vaikų ant „molebstvos“! —

„Negana da to vertimo ant „molebstvos“. klebonas Račkauskas apskundė, kad mokytiniai turi lietuviškų knygų“.

„Paniutič'ui užteko šito: jisai tuoj padarė kratą ir rado pas nekuriuos lietuviškų maldaknygių ir šventų paveikslėlių su lietuviškais parašais. Tuoj tuos mokytinius, pas kuriuos rado tai, išvijo iš „iškalos“ ir net iš miesto“.

„Tėvai, matote, už vienas maldaknyges, už lietuvišką maldelę išveja vaikus iš iškalos“! O per ką? Per tai, kad klebonas Račkauskas apskundė tuos vaikelius Paniutič'ui! Matote, vyrai, koks mūsų klebonas! Jisai pats parduoda katalikus! Jisai judošius, jisai parduodėjas Kristaus!!! Per jį mes netekome geriausių kunigų! Per jį mažus vaikus kankina maskoliai! Broliai! Ar nemokėsime pamokinti tokio judošiaus klebono? Ar nemokėsime nors skundą nurašyti pas vyskupą ir ten išrodyti visus jo negerus darbus? Sergėkimės, broliai, nuo maskolių! Bėkime

ištolo nuo jų bičiulystės! Nimkime nė į rankas lietuviškų knygų, spaudintų maskoliškomis literomis! Skaitykime lietuviškas knygas, o tada mes pamatysime, ką su mumis maskoliai daro ir kaip mes turime kariauti su jais!“

Pilypas.

Iš Kuršo.

Palanga. „Lib. Zeitung“ rašo: Neseniai, kasant gilų griovį 10 viorstų į žiemius nuo Palangos, ant grovo Tyškevičiaus žemės atrado žemėse sluosgnį gintaro, kurs niukso gilumoje pusantro metro (apie du aršinu) po smėliu ir torpu. Ikišioliai rado tenai gabalus gintaro lig dvidešimties rublių vertės. Galime tikėti sulaukę Palangoje, neužilgo platesnės išdirbystės gintaro negu ikišioliai buvo.

Žemaitis.

Kemmeru'as (*netoli Rygos*) jau nuoseniai garsus savo sieriniais vandenimis, kurie mets į metą daug ligonių pritraukia, ale ikišiol niekas nežinojo, kad šiose apygardose po žeme yra nafta arba kerosinas ir tai ne bet kokia, bet augšto sorto tokia, kaip Amerikos Pensilvanijos. Rygos politechnike buvo daryta tam dalykui bandymai, kurie pilnai parodė, kad Kemmeru nafta yra labai gera. Tik nežinia da, ar daug jos ten yra. Jeigu būtų daug naftos, tai nuo to turėtų pakilti pramonė viso krašto, o tai atsilieptų ir ant Lietuvos.

Kibiras.

Iš Lenkijos.

Varšava. Varšavos generalgubernatorius ketina iš didelės žmonių meilės suteikti jiems šiąmet dovana. Blaiivystės draugystė išleidinė naujų lenkišką laikraštį žmonėms „Oświata“. Redakcija šio laikraščio busenti paties generalgubernatorio kanceliarijoj. Užduotis jos bus platinti tarp žmonių apšvietimą, suterštą maskoliška smarvė. Gera jiems lenkams, kad valdžia teip juos myli ir teip apie jų apšvietimą rupinasi.

Lietuvys.

Varšavoje nuo naujų 1900 metu maskolių valdžia leidžia į svietą lenkišką laikraštį vardu „Oświata“ (Apšvieta), paskirtą apdumimui žmonių akių. Matyt maskoliai persitikrinę lenkus nepavėrę į maskolius gribsiai dabar naujų įnagių, kad tik praplatinti tarp žmonių savo vergišką maskoliškai-pravoslavą dvasę. Laikraštis tasai panašus ir labai panašus į kitus žmonėms paskirtus laikraščius. Jame randasi apščiai raudingų ukininkams žinių ir net tikėjimiški straipsniai tikrai katalikiški busiant peržiūrėti katalikų kunigų, ale dvasia laikraščio maskoliška. Tai pirma pradžia maskolių valdžios platinti maskolystę išleidžiant lenkišką laikraštį.

Su lietuviais, teisybė, bandė jau maskoliai panašiai elgtis leidžiant lietuviškas knygas

spaudintas maskoliškomis litaromis. Bandymas visai nenusisėkė per lietuvių nepasidavimą. Galima tikėtis, kad ir kiti toki bandymai valdžios nueis per nieką, nors ir lietuviškomis litaromis spaudintų jie knygas ir laikraščius.

Az.

— Lenkai dabar ėmė rinkti pinigų ant apvaikščiojimo suėjimo 25 metų nuo pradžios raštisko darbštumo garsaus savo raštininko Henriko Lenkevičiaus. Jis dalies pažįstamas jis ir lietuviams, nės jo *Duonos jieskočiai* spaudinosi (dalis) Aušroje 1886 m. *Paišinys anglimis* — *Varpe*. Pirmsėdžiū komiteto rinkimui aukų yra vyskupas Kazimieras Ruškevyčius, sunus lietuvių ukininko Starpolės parapijos, ale matomai visai į lenką pavirtęs jau, nors tėvai jo tik lietuviškai kalbėjo. *P.P.*

Iš svetisun šaliu.

Iš Amerikos (*Pasitesinimas prieš kun. Žilinską.*) „Ukininke“ 1899 m. rašydams apie smulkus Amerikos Lietuvių reikalus pabraukiau „Apie Susivienijimą Lietuvių Amerikoje“. norėdams supažindinti „Ukininko“ skaitytojus su seniausiu Amerikos lietuvių organizacija. Tarp kitko paminėjau, kad prieš 14 metų, tveriant „Susiv.“ Amerikos kunigams, vietoje statyti stiprų, tvirtą pamatą „Susivienijimui“ kunigai ėmė tverti avinyčias, tikėdamiesi turėti švelnias šiltas vilnas ir tinkamą riebią mėsą ir paikų avių; kas jiems iš pradžių praktiškai sekėsi. Ši mano žinia sujudino nervus buvusiam „Susivienijimo“ prezidentui kun. Žilinskui, ir per „Tevynę“ „Susiv.“ organą No. 9 prisako „Ukininko“ Redakcijai pasiteisinti, buk aš parašęs žinią neteisingai norėdams išjuokti Amerikos kunigus, kad apie netikusius kunigų darbus mes Amerikiečiai esame senei užmeršė, kad „Tėvynė“ visus lietuvius užganėdina ir tt. Atsakydams ant šių užmetimų arba geriaus sakant pasiteisindamas prieš kun. Ž. turu persergėti, kad mano žinios patilpusios No 7 „Uko“ nebuvo surinktos iš tuščių šaltinių. Kun. Ž., mislyju, sutiks, kad pirmutinieji „Susiv.“ tvertojai buvo kunigai, tas sumegstas kun. siulas traukiasi ir po šiai dienai be pertrukio; taigi žengiant toliau malonu patirti, koki tie kunigų mičiai buvo, uždedant „Susiv. Lietuvių Amerikoje“, toliaus prisiartina svarbesnis klausymas apie tai ar lietuviai yra tikrai užganėdinti iš dabartinio „Susiv.“, ar gali pasitikėti, kad tas kun. siulas yra amžinai niekada netrukstantis. Tai yra dalykai užimantis, kuri aš ir norėjau priminti No 7 „Ukininko“, o kun. Ž. nesupratęs, parašė apie ką kitą. Manding tamsta dabar suprasi, kad aš nerašiau dėl paniekinimo Amerikos kunigų, nors tuli yra tikrai iš jų ant paniekinimo užsipelnę.

Kunigus aš užkliudžiau dėlto, kad man žengiant lietuvių keliu jie stengėsi užstoti tą kelią. Aš savo rašte pasakiau, kad „Susiv.“ konstitucija yra gera, bet norėjau užklausti, kodėl kunigai ne duoda lietuviams naudotis iš jos gerumo. Jų ir pats kun. Ž. skiria lietuvių į tris partijas, kunigai visur kalba, kad lietuvių turėdami skirtas tikėjimiskias pažūras lygiais būti negali, o tokių keistų ardančių nuomonių „Tėvynės“ Redaktorius niekad nepagarsino, idant ne nustoti tarpe „Susiv.“ sąnarių užsitikėjimą. Ant galo kaslink įėjimo riebų vietų, tveriant kunigams „Susiv.“ ir šiandienų blogų darbų pasekimę, tą ir čion kun. Ž. per anksti nori tuos darbus palaidoti užmiršimo jūre. Ak pirmutiniai „Susiv.“ tvertojai gyvi ir po šiai dienai. Varnagiris, Abromaitis, Juodišius tvirti „Susiv.“ stulpai. Apie Kraučūno, Mašoto, Pėžos, Martišiaus ir kitų biografiją, mislyju, kun. Ž. žino gana gerai ir nenorės, kad aš šią visą litaniją imčiau skaityti.

Iš šio mano trumpo pasiteisinimo skaitytojai galės spręsti, ar „Susiv.“ lietuvių užganėdina ir ar aš ką parašiau dėl išjuokimo Amerikos kunigų? *Amerikietis.*

Apgarsinimas

Už 1½ rub. 66 lakštus

literatiško turinio davė 1899 m.

„Tėvynės Sargas“,

V. metai stovįs ant sargybos Lietuvių tautos: šviesos, tikybos ir kalbos. Adresas:

Jurgis Lapinas. Tilsit. Germanija.

Tenpat gaunama yra ir

Žinyčia.

Mokas už kiekvieną № 50 kap. Tuodu laikraščiu spaudina dar nežinomas

Vyskupo M. Valanciaus raštus.

Mus prašo apgarsinti, jogiai yra prirengta spaudon šie dalykai:

1. Kaip sutaisyta žmogaus kunas. Parašė S. M.
2. Geologija. Parašė A. Geikie, vertė S. M.
3. Chemija. Parašė Roscoe, vertė S. M.
4. Kaip prancūzai už laisvę kariavo arba apie Didžiąją Prancūzų Revoliuciją 1789–1804 m. Pagal Blosą ir Mignetą parašė Do-iz.
5. Dvi kelionės į tolymą Šiaurę: kelionė Delongo ir Nanseno.

Jeigu kas norėtų spaudinti tuos veikalus, tai tesikreipia į *Ukininko* bei *Varpo* redakciją. Reikia dar priminti, kad tie dalykai parašyta

gerai, suprantama kalba, paaiškinti nekurie paveikslėliai. Kiekvienas veikalas užimtų maždaug apie 4–6 mažuosius aštuonlinkus spaudos lakštus.

Atsakymai.

Žmogū. Jūsų raštą „Iš lietuviškos ukės istorijos, „Baudžiava Lietuvoje“ turime visą.

Bitei. „Kova“ gavome

Prašalaičini. Visą gavome.

Barzdylai. „Žmogaus išmintis etc.“ gavome

Berštaliui. Mielai priimame Tamstos prizadėjimą.

Juozui. „Apie naudą saulės šviesos“ gavome

Serkšnui. „Apie džiovinimą obuolių ir slyvų“, gavome.

Aukos ant kankintinių.

„Vincio Kapso“ Draugystėlė (bus apie ją plačiau parašyta) surinko nuo rugsėjo mėnesio 1899 m. iki 10 sausio 1900 m.:

Nuo draugystės sąnarių	17,48 rub.
Nuo neprisigalvintų prie draugystės	23,39 „
Nuo sodžiaus ukininkų ir bernukų	2,06 „
Bausmės už rinkimą per susirinkimą draugystės	0,66 „
Bausmės už pasivėlinimą ant susirinkimo	1,57 „
Pinigai paskirti ant alaus, bet sutikus paskui visiems, paaukauti kankintiniams	1,84 „
Viso labo	47,00 rub.

Atitaisymas svarbesnių klaidų iš № 1. šių metų.

- Ant 1 p. kairėje pusėje 8. eilutėje nuo apačios parašyta „kalba“, turi but „kada“.
- Ant 2 p. kairėje pusėje 137 eil. nuo viršaus parašyta „net“, turi but „ne“.
- Ant 2 p. 31 eil. parašyta „vyru“, turi but „syvu“.
- Ant 2 p. 42 eil. parašyta „susistiprinimo“, turi but „prisiartinimo“.
- Ant 2 p. dešinėje pusėje 4 eilutėje nuo apačios parašyta „mumis“, turi but „su mumis“.
- Ant 3 p. dešinėje pusėje 5 eil. nuo viršaus parašyta „šūvis“, turi but „širdis“.
- Ant 5 p. kairėje pusėje nuo apačios 12 eil. parašyta „apginėjus“, turi but apginėjas.
- 10 eil. parašyta „geradėjus“ turi but „geradėjas“.
- 6 eil. parašyta „giniu“, turi but „gintis“.
- 2 eil. parašyta „pakara“, turi but „pabara“.
- Ant 6 p. kairėje pusėje 14 eil. par. „Klavnickus“ turi but „Kladnickus“.
- Ant 7 p. kairėje pusėje 11 eil. nuo apačios parašyta „Kadėdas“, turi but „Kabėdas“.

Rankraščius į Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresus padėti:

Herrn J. Lapinas, Tilsit (Ostpreussen)

Turiny.

Kas Lietuvis tolyn į kovą — Daina jauno lietuviu. — Atsisveikinimas lietuvių ištremto iš tėvynės. — Iš tėvynės dirvų. — Unijotų prispaudimas. — Gadinės ženklas. — Maloni lukstis. — Kareivystė Maskolijoje. — Koki bulių reikia laikyti. — Ožka. — **Korespondencijos:** Suvalkų gub.: Senapilės pav. Vilkaviškis. Vabalninkai. Alvitai. Sintautai. Kalvarija. Kauno gub.: Zarasų pav. Aukmergė. Mintauja. Šiauliai. Panevėžio pav. Vabalninkai. Pasvalys. Klovaniai. Aukmergė. — Iš Kuršo: Kemernas. — Iš Lenkijos: Varšava — Iš svetimų šalių: Amerika. — Apgarsinimai. — Atsakymai. — Klaidų atitaisymas.